

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 243/05 - ג'

בפני: כבוד הנשיא א' ברק
כבוד השופטת א' פרוקצ'יה
כבוד השופט ס' גובראן

העותר: עו"ד יוסי פוקס

נגד

המשיבים: 1. ח"כ שמעון פרס
2. ראש הממשלה
3. ממשלת ישראל
4. סיעת הליכוד בכנסת
5. סיעת העבודה בכנסת

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

פסק-דין

השופט ס' גובראן:

עניינה של העתירה שלפנינו הוא בדרישתו של העותר להורות על ביטול ההסכם הקואליציוני שנחתם בין המשיבות 4 ו-5 (להלן: ההסכם), מאחר ולטענתו האמור בסעיף 6.1.1 להסכם, לפיו המשיב 1 ישמש כ"משנה לראש הממשלה", אינו חוקתי, שכן אין בחוק יסוד: הממשלה תפקיד מסוג זה, ולפיכך דין ההסכם כולו להתבטל.

במסגרת המשא-ומתן הקואליציוני בין המשיבות 4-5 לצירופה של מפלגת העבודה לממשלה, לשם הרחבתה, נבחנו שתי אפשרויות על-ידי מנהלי המשא ומתן ביחס לתפקידו של השר הבכיר ממפלגת העבודה, הוא המשיב 1. האפשרות האחת, הייתה תיקון הוראת סעיף 5(ד) לחוק יסוד: הממשלה, באופן שלראש הממשלה יוכלו להיות שני ממלאי מקום, כך שהן שר התעשייה והמסחר, המשמש כממלא מקום ראש הממשלה, והן המשיב 1, יוכלו לכהן בתפקיד זה. האפשרות השנייה, הייתה הקמת

משרד של "משנה לראש הממשלה", לפי הוראת סעיף 31(ג) לחוק יסוד: הממשלה, שהמשיב 1 יכהן כשר בו.

ביום 6.1.05 חתמו המשיבות 4-5 על ההסכם הקואליציוני ביניהן, וביום 9.1.05 ההסכם הונח על שולחן הכנסת, בהתאם להוראת סעיף 1 לחוק הממשלה, התשס"א-2001 (להלן: חוק הממשלה).

ביום 10.1.05 החליטה הממשלה לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים; להקים את משרד "המשנה לראש הממשלה" וכן להעביר למשרד המשנה לראש הממשלה סמכויות מסוימות הנתונות כיום לשר אחר. במסגרת דברי ההסבר להצעת ההחלטה שהוגשה לממשלה הובהר, כי מלבד הסמכויות שהועברו למשרדו, השר המכהן במשרד המשנה לראש הממשלה הוא בכיר שרי הממשלה לאחר ראש הממשלה. כן הובהר בדברי ההסבר, כי המשיב 1 יפעל לקיום תכנית ההתנתקות ויעסוק בנושאים נוספים, שיסוכמו בין ראש הממשלה לבינו סמוך לאחר השבעת הממשלה.

הממשלה החליטה על צירופם לממשלה של שמונה שרים ממפלגת העבודה, ובכללם המשיב 1, שיכהן כשר במשרד החדש שהוקם, כאמור לעיל. עוד החליטה הממשלה להעביר את החלטותיה השונות לאישור הכנסת, כמתחייב מהוראות סעיפים 15 ו-31 לחוק יסוד: הממשלה.

בעתירתו טוען העותר, כי עם היוודע דבר הכוונה למנות את המשיב 1 לתפקיד "המשנה לראש הממשלה", פנה עורך-הדין מרדכי מינצר במכתב ליועץ המשפטי לממשלה, ובו דרש ממנו בצורה מנומקת להורות למשיבים, כי לא יעשה המינוי האמור ללא השינוי החוקתי הנדרש בחוק יסוד: הממשלה. מכתבו של עורך-הדין מינצר לא זכה למענה עד למועד הגשת עתירה זו.

עיקר טענת העותר הוא, כי לא ניתן למנות אדם לתפקיד ולו על-ידי תואר רשמי בלבד, בממשלה, ללא בסיס בחוק יסוד: הממשלה. שכן, מדובר בחוק יסוד המהווה את אבן היסוד של מבנה השלטון במדינת ישראל וחוק היסוד חייב לכלול את כל נושאי התפקידים ואת כל הגדרות התפקידים. לטענתו, סעיף 5 לחוק יסוד: הממשלה קובע את המבנה של ממשלה בישראל, את התפקידים הקיימים במסגרת הממשלה ואת סמכויותיו של כל נושא תפקיד בממשלה. אולם לטעמו, אין בחוק יסוד: הממשלה תפקיד של "משנה לראש הממשלה" ולכן לא ניתן למנות אדם לתפקיד כזה, ללא תיקון חוק היסוד.

מנגד, טוענים המשיבים בתגובתם, כי בהתאם להוראת סעיף 31(ג) לחוק יסוד: הממשלה, המעניקה לממשלה שיקול-דעת נרחב ביותר להקים משרדים חדשים, החליטה הממשלה, ביום 10.1.05, על הקמת משרד חדש, אשר יקרא "משרד המשנה לראש הממשלה". למשרד המשנה לראש הממשלה הועברו סמכויות שונות, הנתונות כיום לשרים אחרים, וכן הוחלט להעביר למשרד זה שטחי פעולה מסוימים, כל זאת בהתאם להוראות סעיפים 31(ב) ו-1(ד) לחוק יסוד: הממשלה.

דין העתירה להידחות על הסף.

העותר הגיש את העתירה ביום 9.1.05, רק לאחר הנחת ההסכם הקואליציוני על שולחנה של הכנסת ביום 9.1.05, כיממה בלבד לפני הבאת העניין לאישור הכנסת והשבעת השרים החדשים. נראה, כי הגשת העתירה רק ביום 9.1.05, לוקה בשיהוי אובייקטיבי, אשר בנסיבות העניין נודעת לו משמעות מכרעת. די בכך על-מנת לקבוע, כי דין העתירה להידחות על הסף.

מעבר לדרוש יוער, כי אף לגופו של עניין, דין העתירה היה להידחות. שכן, הממשלה החליטה על הקמת משרד חדש, אשר ייקרא "משרד המשנה לראש הממשלה", וזאת בהתאם להוראות סעיפים 31(ב) ו-1(ד) לחוק יסוד: הממשלה. מתן השם "המשנה לראש הממשלה" למשרד חדש שהוחלט להקימו בממשלה, אין בו כשלעצמו כדי לחולל שינוי מהותי בהסדר החוקתי במוסד הממשלה. לפיכך, לאור חוק יסוד: הממשלה, אין מניעה חוקתית במתן השם "המשנה לראש הממשלה" למשרד החדש.

אשר-על-כן, העתירה נדחית על הסף.

ניתן היום, ז' בשבט תשס"ה (17.1.05).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ה נ ש י א